

Polski tytuł: „Ucieczka na szczyt”

Tytuł oryginału: „Freedom Climbers”

Autor: Bernadette McDonald

Rok wydania: wydanie II uzupełnione 2012r

Ilość stron: 376

Rodzaj okładki: twarda

Ilustracje: tak / kolorowe i czarno-białe

Papier: dobrej jakości papier o wysokiej gramaturze / ilustracje na papierze kredowym

Wydawnictwo: Agora S.A.

Średnia cena: od 28zł do 37,99zł (info: www.ceneo.pl na dzień 01.02.2015)

Skład książki: szyta

Wymiary książki: 30x181x228mm

Numer ISBN: 978-83-268-0758-9

Treść...

Przyznam się że przez dłuższy czas nie wiedziałem jak zrecenzować rzeczową książkę... nie byłem pewny czy da się ją prawidłowo uszeregować na półce literatury górskiej, w sposób rzetelny i nie krzywdzący, nie do końca byłem też pewien mojej o niej opinii. Po przeczytaniu pierwszych kilkunastu stron miałem bowiem nader... mieszane uczucia. Nie dotyczyło to stylu, ten jest jak najbardziej poprawny, książka charakteryzuje się bowiem lekkim w czytaniu, porywającym w ujęciu tematu piórem, nie dotyczyło to też oczywiście tematyki, lecz dotyczyło wartości merytorycznej przedstawianych wniosków i faktów historycznych. Postanowiłem jednak dać książce szansę na obronę przedstawianych treści. Szybko okazało się że była to słuszna decyzja, acz same drażniące chwilami oko wnioski, porównania, historyczne wątki, towarzyszyły jej już do końca.

Autorka Bernadette McDonald podjęła jednak iście heroicznego zadania, opisanie korzeni fonemu „złotej ery polskiego himalaizmu” na kanwie wielu jej najwybitniejszych przedstawicieli, w tym nieodżałowanych Jerzego Kukuczki, Wandy Rutkiewicz, czy nielicznych którzy świadczą o niej do dnia dzisiejszego Krzysztofa Wielickiego i Wojciecha Kurtyki, w kontekście ówczesnego systemu politycznego w Polsce. Nie dość na tym autorka rozwinęła te opowieść wiodąc nas przez dzieje polskiego środowiska wspinaczkowego od lat trzydziestych XX wieku.

Mogłoby się wydawać że nic w tym nadzwyczajnego, gdyby... no właśnie gdyby autorka była Polka, jest jednak Kanadyjką. To zaś całkowicie zmienia postać rzeczy, trzeba doprawdy docenić ogrom pracy jaki włożyła Ona w zebranie wszystkich faktów odnośnie życia każdego z opisywanych wspinaczy, oraz przede wszystkim analizę niełatwej przecież historii dziejów Polski na przestrzeni blisko 90 lat... notabene są to również okoliczności nazwijmy je „łagodzące”, które pozwoliły wybaczyć pewne w tej wiedzy niedociągnięcia, oraz niejednoznaczną, a czasem wręcz błędną interpretację faktów historycznych.

Wśród tych które szczególnie mogą drażnić świadomego naszej historii czytelnika są takie stwierdzenia jak:

„Po 22 czerwca 1941 roku, kiedy Niemcy zaatakowali Związek Radziecki, losy wojny zmieniły bieg. Z niezrozumiałych powodów Sowietci o pomoc poprosili właśnie Polaków.”

Cóż... jaskrawość nadinterpretacji faktów w tym przypadku jest nader oczywista, Sowietci o nic Polaków nie prosili, jak zresztą przez następne pół wieku, wykorzystali jedynie chęć walki o własne państwo ciemzonego narodu, którego notabene przedstawiciele walczyli nie tylko w szeregach Armii Czerwonej, ale w większości

wojsk aliantów. Innym przykładem, dotyczącym już nie samej historii, lecz sposobu budowy wizerunku naszego kraju jest metafora:

„Atmosfera na widowni była elektryzująca pomimo ponurej polskiej zimy”

Niezbyt to pochwalne dla aury naszego kraju, budując w szerszym kontekście obraz polski jak szaroburego, nijakiego, ponurego miejsca...nie powinno się przypisywać wynikających z kaprysu samej pogody cech dla danego miejsca, zima wszędzie jest taka sama, może być piękna, śnieżna, mroźna z błękitnym, słonecznym niebem, lub przeciwnie szarobura, ciepła, nijaka, smutna... czy są to jednak cechy właściwe naszej z racji geograficznego położenia zimy? Wręcz przeciwnie... szczególnie w tamtych latach, a rzecz dotyczy lat 70 do połowy lat 90 XX wieku, zimy bywały nader śnieżne i mroźne - zima różna ma oblicza i dotyczy to każdego kraju położonego w podobnej strefie klimatycznej. Nie są to więc cechy właściwe tylko naszemu krajowi.

Przykładów podobnych źle dobranych figur słownych, czy budzącej wątpliwości interpretacji faktów z historii Polski, znajdziemy w książce znacznie więcej, jak już jednak napisałem okolicznościami poniekąd to usprawiedliwiający jest samo pochodzenie autorki, to jednak nasuwa też niepokojący wniosek – pytanie, na ile znana jest i jak interpretowana nasza historia w kontekście wspólny międzynarodowej?

Paradoksalnie jednak to samo pochodzenie autorki stwarza unikatowe możliwości, spojrzenia na naszą zawiłą historię, w kontekście odradzającego się, a potem odnoszącego niebywałe sukcesy, kwiatu polskiego świata wspinaczkowego, z dystansem do tejże historii, oczami osoby spoza polski, o osądzie niepodlegającym mimowolnym wpływom, doświadczonej na własnej skórze co starszych polaków historii. I tak rozpatrując tą książkę chylę czoła przed odwagą autorki, oraz ilością pracy jaką włożyła w jej napisanie.

Przejdźmy teraz do tego co w książce jest najważniejsze – do opisu historii życia bohaterów, w tym bowiem ujęciu sprawy historyczne schodzą na plan drugi, są jedynie tłem dla sztuki rozgrywającej się na arenie polskich środowisk wspinaczkowych. Tło to ma za zadanie ukazanie (co doskonale zostało ujęte) jak trudne były to czasy, jak pełne dziś wydawałoby się niemożliwych paradoksów, w których narodziły, dorastały i rozwijały skrzydła ikony naszego himalaizmu.

Autorka prowadzi nas przez umiejętnie tło historyczne, splecione z wątkami życia każdego z opisywanych bohaterów, przez chwile ich triumfów w górach najwyższych, aż do w przypadku Wandy i Jerzego, ich tragicznej śmierci. Zadaje wiele ważkich pytań o powody tego fenomenu, w kontekście czasów współczesnych. Na paradoks zakrawa bowiem fakt że to właśnie w tamtych trudnych, pseudo komunistycznych czasach, osiągnęto tak wiele, mając tak niewiele... gdy sprzęt jakim dysponowano był więcej niż skromny i zacofany w stosunku do ich zachodnioeuropejskich kolegów, gdy musieli oni nieustannie lawirować pomiędzy rozrośniętym do granic karykatury aparatem inwigilacji i represji w kraju, gdy wyjeżdżali na wyprawy dysponując minimalnymi środkami.

Bernadette McDonald nie bała się nie tylko stawiać odważnych wniosków w kontekście samych czasów, oraz sukcesów wspinaczy, ale także, a może przede wszystkim w kontekście ich charakterów i postaw wobec kolegów, gór, wspinaczki... chwilami wręcz mogłoby się wydawać iż winsoki implikują krytykę, nic bardziej mylnego... fakty te bowiem przedstawiają prawdziwe, nie wyidealizowane, cechy charakterów Jerzego Kukuczki, czy Wandy Rutkiewicz, nie zawsze idący w parze z kreowanym przez media obiegowym obrazem.

W tym kontekście – który przecież jest najważniejszym dla wartości książki, jest to pozycja nader cenna i z całą pewnością godna polecenia, autorka dzieli się z nami wieloma mało znanymi faktami z życia liderów środowisk wspinaczkowego tamtych lat, wiodąc nas przez ich dzieciństwo do szczytu kariery. Drażnić mogą jedynie pewne potknięcia historyczne, oraz nie zawsze sprawiedliwy obraz naszego kraju, kreowany poprzez mało trafne metafory, jednak nie umniejsza to w żaden sposób wartości faktograficznej w kontekście życia Jerzego Kukuczki, Wandy Rutkiewicz, Krzysztofa Wielickiego, oraz Wojciecha Kurtyki.

Książkę tę więc z czystym sercem polecam Wszystkim ludziom związanymi ze wspinaczką, kochającymi góry, ale też i każdemu innemu który chciałby dowiedzieć się czegoś więcej o ikonach złotej ery polskiego himalaizmu, szczególnie zaś polecam ją młodszym czytelnikom dla których czasy te są już tylko odległą historią, warto poznać

losy ludzi którzy stali się światowej klasy liderami we wspinaczce wysokogórskiej, w latach gdy kuźnią charakterów była bieda i represyjny ustrój.

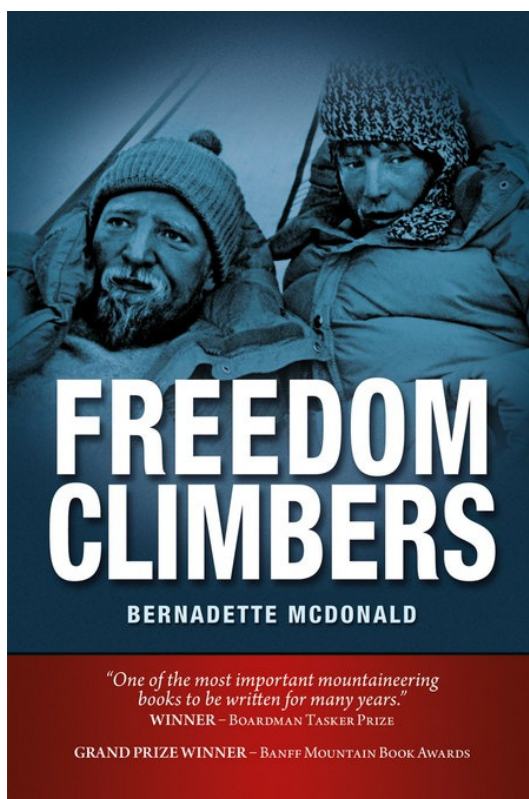
Przydatne linki:

- Strona domowa autorki Bernadette McDonald: <http://www.bernadette-mcdonald.ca/>
- Strona domowa autorki Bernadette McDonald – opis książki „Freedom Climbers” („Ucieczka na szczyt”): <http://www.bernadette-mcdonald.ca/books/freedom-climbers/>
- recenzję innych czytelników na temat książki „Ucieczka na szczyt”: <http://lubimyczytac.pl/ksiazka/127827/ucieczka-na-szczyt>
- Wydawnictwo Agora S.A.: <http://wydawnictwoagora.pl/>
- Porównywarka cen strona książki „Ucieczka na szczyt” - <http://www.ceneo.pl/15293429>

opracowanie:

02.02.2015

Sebastian Nikiel

Oryginalna okładka książki Bernadette McDonald „Freedom Climbers” (polski tytuł: „Ucieczka na szczyt”)

www.s-nikiel-mojegory.pl
e-mail: s.nikiel.mojegory@gmail.com